

יצחק מאור ז"ל

בן הדסה ומנחם - מנדל מאירסון ז"ל

נולד: ג' תמוז ה'תר"ס - 30.6.1900
עלה לארץ: כ' סיון ה'תרצ"ה - 28.7.1935
נפטר: כ"ט תמוז ה'תשנ"ג - 18.7.1993

חברנו יצחק מאור זכרו לברכה, נולד בדיוק בחודש תמוז לפנ"ס 93 שנים, בעיר ליבאו אשר בפלך קורלנד במדינת לטביה.

אביו מנחם-מנדל, היה רב חב"ד שנישא לאשה את הדסה בת הרב, אשר ב"ישיבה" שלו למד. הרב חיים דון-יחיא שמוצא משפחתו העתיקה ממגורשי ספרד, ויש אומרים כי שורשיה מגיעים עד משפחתו של דוד המלך.

ביחד עם לימודי התורה בבית-המדרש החב"ד, למד מנחם-מנדל בסתר גם לימודים אחרים (שהיו אסורים), בעזרת מחברותיו של חבר יהודי שלמד בבית-ספר רוסי.

לימים, לימד בחשאי גם את הדסה בת הרב. כך יכול היה הפעוט יצחק ללמוד מפי אמו "אלף-בית", קרוא-וכתוב ואף להתפלל מתוך "סידור" עוד בטרם נכנס ללמוד ב"חדר". כשהיה יצחק בן שמונה שנים עבר את הבחינות בשפה הרוסית, לשם כניסה לבית-הספר הרוסי.

בספרו "מחופי הים הבאלטי לגדות הירדן", מספר יצחק ומדגיש את האווירה המיוחדת ששררה בבית הוריו שהיה מסורתי אך בלא קנאות-יתר מצד אחד, עם זאת משכיל וליברלי מצד שני. חיים של הסתפקות במועט. באשר לא תמיד היה המצב החומרי מניח את הדעת. אך תמיד היו בו אהבה ושלוש-בית. ההורים שרים ביחד עם ילדיהם, שירים ביידיש וברוסית. בשבתות, זמירות של שבת כמובן, בארמית ובעברית.

בעודו עומד על פרשת-דרכים עם סיום לימודיו בבית-הספר העממי, מתלבט לאן ישים פעמיו פרצה מלחמת-העולם הראשונה ועירבלה הכל בסערה. במצב קשה זה, כאשר בקושי ניתן למצוא פת-לחם בבית, בודאי אין אפשרות לחשוב על לימודים.

יצחק - הילד הרביעי במנין הילדים במשפחתו (היו בה שלושה בנים ושלוש בנות) נרתם לעזור בפרנסת המשפחה. לא יכול היה לראות בסבלם של אחיו ובמיוחד בסבלה של אמו, אותה אהב והוקיר מאוד.

כאשר הכריזה לטביה על עצמאותה ופתחה אחר-כך במלחמת שחרור מעול כובשיה (גרמניה ורוסיה), התגייס יצחק עם אחד מאחיו לצבא הלטבי ואף נפצע באחת הפעולות. בתום כשנתיים וחצי של שרותו הצבאי, השתחרר והחל לעבוד בסבלות. בימים עבד ואת לילותיו הקדיש ללימודים. לבחינות-בגרות וגם ללימודי הזמרה.

ב-1924 הוא מתקבל כסטודנט בפקולטה למשפטים באוניברסיטת ריגה. שנה לאחר מכן, ביום הולדתו ה-25 נושא לאשה את המורה יהודית לבית גראם (חרוזי). ביחד עם לימודי המשפטים ועם השמחה על לידתם של הבת הבכורה - תמר ואחריה הבן עמישלום הלא הוא עמי, עבד יצחק ופרנס את משפחתו כיועץ-משפטי ומזכיר של קופת-חולים הלטבית.

נוסף על כל אלה, עסק בהתנדבות כמובן, בעיניני התנועה הציונית-סוציאליסטית והיה אחראי על "תיק הנוער". בזכותו של יצחק שהיה אוהב שלום ורודף שלום היו שלושת ארגוני-הנוער, קשורים ומאוחדים ושתפו פעולה יחדיו.

יוסף ברץ איש דגניה אשר ביקר שם, אמר: "יכולים הם לשמש דוגמה להרבה מפלגות שלנו..."

עלייתו של היטלר לשלטון בגרמניה, עודדה את צמחיתם המחודשת של הפאשיסטים בלטביה. המשטר הפאשיסטי החדש עשה הכל כדי למגר את הדמוקרטיה. שליחיו החלו לעקוב, להתנכל ולהציק ליצחק במקום עבודתו. כאשר חש יצחק שהקרע מתחילה לבעור תחת רגליו ויש סכנה שיתנכלו גם לתנועה בגלל פעילותו שם, החליט ביחד עם יהודית, שזה הזמן לעלות לארץ-ישראל. למרות שמרכז התנועה בתל-אביב דרש ממנו להמשיך עוד שנתיים לפחות בניהול "המשרד הארץ-ישראלי" בריגה.

לאחר תקופה קצרה בה שהו בחיפה, בה נולדה הבת הצעירה - הדסה (שנקראה אז על שם אמו האהובה), הגיעו יצחק ויהודית זכרם לברכה עם שלושת ילדיהם לקבוץ אשדות-יעקב. למה דווקא אשדות-יעקב? כי קבוצת המייסדים שלנו היו חבריו מתנועת "החלוץ" בריגה.

את הדיפלומות הניח בצד, הפשיל שרווליו ועבד בכל עבודה שאליו שלח אותו "סדרן-העבודה" של הקיבוץ. לאחר סיום יום-העבודה בבנין או במטע הבנות, שימש כמורה ומחנך בחברת-הנוער העולה (ביחד עם יהודית).

חודשים ספורים לפני פרוץ מלחמת-העולם השנייה, עוד הספיק לצאת בשליחות התנועה ללטביה ואסטוניה, לקראת הקונגרס הציוני ה-21 (כ"א) בז'נבה. הספיק עוד לראות את בני משפחתו בפעם האחרונה בטרם שואה... ושב הביתה אל רעייתו וילדיו.

...שוב הוא באשדות-יעקב, מורה ומחנך, נוסר וגם מזכיר הקבוץ, אשר נפגש עם ראש-ממשלת ירדן שבא לבקר ולראות את פלא תחנת-הכוח החשמלית בנהריים.

כאשר ביקש וניתן לו להמשיך בלימודיו באוניברסיטה העברית בירושלים, פרצה מלחמת-השחרור, אך הרצון ללמוד לא פסק. כאשר שקטו רוחות המלחמה מבחוץ ונגמר הפילוג מבית, המשיך יצחק ללמוד ולחקור, גם אחרי שהשלים את התואר השלישי והיה ל"ד"ר יצחק מאור". הוא המשיך וחקר, כתב והוציא-לאור את ספריו על היהודים והציונות ברוסיה, ספרים המשמשים גם היום את הסטודנטים הלומדים נושא זה.

אחר-כך ריכז את ועדת החברה של "איחוד הקבוצות והקבוצים" (לפני היות התק"ם) ושימש גם כבורר ושופט בבית-הדין של ההסתדרות. אך מכל המלאכות שעסק בהן, היה גאה במיוחד על שלמד והצליח בתיקון נעליים בסנדלריה. שם יכול היה לראות תוצאות מיידיות - לא כמו בחינוך, להבדיל. עם זאת לא נתפס מעולם ליאוש, כאשר דעותיו לא התקבלו על לב כולם. רבה היתה שמחתו כאשר התקיים הפסוק בו האמין: "שלח לחמך על-פני המים, כי ברוב הימים תמצאנו" (קהלת, י"א; א').

היה זה אחד מן המקרים, כאשר אחד מחניכיו בתנועה, התגלגל עד לירכתי סיביר, שרד, עלה לארץ ואמר: "הדבר שנתן לי כוח לעמוד בכל התלאות, היו מילותיו, דעותיו ובעיקר מעשיו של יצחק מאור..." שהאמין גם, כי "המעשה הוא העיקר!".

אפשר לספר עוד שעות רבות על יצחק, לומר: "הוא היה..." , "הוא אמה..." "הוא כתב..." , "הוא עשה..." .

בתמוז נולד ובתמוז נפטר. בן 93 שנים היה ורבות ראה בחייו. העצב והשכול לא פסחו על מפתן ביתו, אך זכה גם לשמוח ולראות נכדים ונינים.

נוחה בשלום, יצחק חברנו הטוב.
שלום לך, ידידי - המאור הגדול.
מעמליה - האוהבת.